Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

20 päivänä syyskuuta 2018 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Kuluttajasopimukset – Direktiivi 93/13/ETY – Kohtuuttomat ehdot – 4 artiklan 2 kohta ja 5 artikla – Velvollisuus laatia ehdot selvästi ja ymmärrettävästi – 7 artikla – Henkilöiden tai järjestöjen, joilla on oikeutettu intressi suojella kuluttajia kohtuuttomien ehtojen käytöltä, oikeus saattaa asia tuomioistuimen käsiteltäväksi – Kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan kuluttajansuojajärjestön osallistuminen oikeudenkäyntiin väliintulijana riippuu kuluttajan suostumuksesta – Kulutusluotto – Direktiivi 87/102/ETY – 4 artiklan 2 kohta – Velvollisuus ilmoittaa todellinen vuosikorko kirjallisessa sopimuksessa – Sopimus, joka sisältää pelkästään todellisen vuosikoron matemaattisen laskentakaavan, johon ei ole liitetty laskutoimituksen edellyttämiä tietoja

Asiassa C-448/17,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Krajský súd v Prešove (Prešovin alueellinen tuomioistuin, Slovakia) on esittänyt 16.5.2017 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 25.7.2017, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

EOS KSI Slovensko s. r. o.

vastaan

Ján Danko ja

Margita Danková,

Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS:n

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. Malenovský sekä tuomarit M. Safjan (esittelevä tuomari) ja M. Vilaras,

julkisasiamies: E. Tanchev,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Slovakian hallitus, asiamiehenään B. Ricziová,

* Oikeudenkäyntikieli: slovakki.

– Euroopan komissio, asiamiehinään A. Tokár ja N. Ruiz García,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL 1993, L 95, s. 29) 4 artiklan 2 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä EOS KSI Slovensko s. r. o. (jäljempänä EOS) ja toisaalta Ján Danko ja Margita Danková ja joka koskee vaatimusta kulutusluoton jäljellä olevien määrien maksamisesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 87/102

3 Kulutusluottoja koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 22.12.1986 annetun neuvoston direktiivin 87/102/ETY (EYVL 1987, L 42, s. 48), sellaisena kuin se on muutettuna 16.2.1998 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 98/7/EY (EYVL 1998, L 101, s. 17) (jäljempänä direktiivi 87/102), 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tätä direktiiviä sovelletaan luottosopimuksiin.

2. Tässä direktiivissä:

– –

d) ’kulutusluoton kokonaiskustannuksilla’ tarkoitetaan kaikkia kustannuksia, mukaan luettuna korko ja muut maksut, jotka kuluttajan on maksettava luotosta;

e) ’todellisella vuosikorolla’ tarkoitetaan kulutusluoton kokonaiskustannuksia vuosikorkona luoton määrälle ja laskettuna 1 a artiklassa säädetyllä tavalla.”

4 Direktiivin 87/102 1 a artiklassa säädetään seuraavaa:

”1 a) Todellinen vuosikorko, joka on luotonantajan ja luotonsaajan keskenään sopimien tulevien ja nykyisten sitoumusten (lainojen, lyhennysten ja maksujen) nykyarvon vastine vuositasolla, lasketaan liitteessä II olevan matemaattisen kaavan avulla.;

b) Liitteessä III on neljä malliesimerkkiä laskentamenetelmästä.

2. Laskettaessa todellista vuosikorkoa määrätään 1 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitetut ’kulutusluoton kokonaiskustannukset’ ottamatta huomioon seuraavia maksuja:

– –

4. a) Todellinen vuosikorko on laskettava silloin, kun luottosopimus tehdään, jollei 3 artiklan mainontaa ja luottotarjouksia koskevista säännöksistä muuta johdu.;

b) Laskutoimituksessa noudatetaan oletusta, jonka mukaan luottosopimus on voimassa sovitun ajan ja luotonantaja ja luotonsaaja täyttävät velvoitteensa sopimuksen ehtojen mukaisesti sovittuina määräpäivinä.

– –

6. Sellaisten luottosopimusten, joiden ehtojen mukaan korkokanta ja muiden todelliseen vuosikorkoon vaikuttavien maksujen määrä tai taso voivat vaihdella, mutta näistä eristä muodostuva määrä ei todellista vuosikorkoa laskettaessa ole tiedossa, todellinen vuosikorko lasketaan noudattaen oletusta, jonka mukaan korko ja muut maksut pysyvät ennallaan ja niitä sovelletaan luottosopimuksen loppuun asti.

– –”

5 Kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kirjallisessa sopimuksessa on mainittava:

a) todellinen vuosikorko;

b) ehdot, joiden nojalla todellista vuosikorkoa voidaan muuttaa;

– –”

6 Direktiivi 87/102 kumottiin 11.6.2010 alkaen kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY (EUVL 2008, L 133, s. 66) 29 artiklan mukaisesti. Kun otetaan huomioon pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aika, käsiteltävässä asiassa on sovellettava direktiiviä 87/102.

Direktiivi 93/13

7 Direktiivin 93/13 1 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tämän direktiivin säännökset eivät koske pakollisia lakeja tai asetuksia heijastavia sopimusehtoja eikä kansainvälisten sopimusten, joissa jäsenvaltiot ja [Euroopan unioni] ovat osallisina, määräyksiä tai periaatteita, varsinkaan liikenteen alalla.”

8 Tämän direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Sopimusehtoa, josta ei ole erikseen neuvoteltu, pidetään kohtuuttomana, jos se hyvän tavan vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille.”

9 Mainitun direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Sopimusehdon kohtuuttomuutta arvioidaan ottaen huomioon sopimuksen kohteena olevien tavaroiden ja palvelujen luonne ja viitaten sopimuksentekohetkellä kaikkiin sopimuksen tekoon liittyviin olosuhteisiin sekä kaikkiin muihin sopimuksen ehtoihin tai toiseen sopimukseen, josta se on riippuvainen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 7 artiklan soveltamista.

2. Sopimusehtojen kohtuuttoman luonteen arviointi ei saa koskea sopimuksen pääkohteen määrittelyä, hinnan tai korvauksen riittävyyttä eikä vastineena toimitettavia palveluja ja tavaroita, jos ehdot on laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi.”

10 Saman direktiivin 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jos on kyse sopimuksesta, jonka kaikki tai tietyt kuluttajalle esitetyt ehdot on laadittu kirjallisesti, ehdot on aina laadittava selkeästi ja ymmärrettävästi. Jos ehdon merkityksestä syntyy epäilystä, kuluttajalle suotuisin tulkinta on etusijalla. Tätä tulkintasääntöä ei sovelleta 7 artiklan 2 kohdassa säädettyjen menettelyjen yhteydessä.”

11 Direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja että sopimus jää muilta osin osapuolia sitovaksi, jos sopimus voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja.”

12 Tämän direktiivin 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on kuluttajien ja kilpailevien elinkeinonharjoittajien edun vuoksi varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut keinot sisältävät säännöksiä, joiden mukaisesti henkilöt ja järjestöt, joilla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti laillinen etu suojella kuluttajia, voivat kansallisen lainsäädännön mukaisesti saattaa asian käsiteltäväksi tuomioistuimessa tai toimivaltaisessa viranomaisessa, jotka voivat päättää, ovatko yleiseen käyttöön laaditut sopimusehdot luonteeltaan kohtuuttomia, ja käyttää riittäviä ja tehokkaita keinoja tällaisten ehtojen käytön lopettamiseksi.

3. Kansallista lainsäädäntöä noudattaen 2 kohdassa tarkoitetut oikeudelliset keinot voidaan kohdistaa erikseen tai yhteisesti useisiin saman alan elinkeinonharjoittajiin tai näiden järjestöihin, jotka käyttävät samoja yleisiä sopimusehtoja tai samanlaisia ehtoja tai suosittavat niiden käyttöä.”

13 Mainitun direktiivin 8 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot voivat antaa tai pitää voimassa tämän direktiivin soveltamisalalla perustamissopimuksen mukaisia tiukempia säännöksiä varmistaakseen kuluttajalle suojelun korkeamman tason.”

Slovakian oikeus

14 Slovakian siviililain (Občiansky zákonník) 53a §:ssä, jolla pannaan täytäntöön direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohta, kielletään elinkeinonharjoittajaa jatkamasta sellaisen sopimusehdon käyttöä, joka on todettu kohtuuttomaksi tuomioistuimen kuluttajaoikeutta koskevassa riita-asiassa antamalla ratkaisulla. Kyseisessä säännöksessä edellytetään kuitenkin, että kuluttaja on saattanut asian vireille, tai jos hän on vastaajana, että hän osallistuu menettelyyn.

15 Siviiliprosessilain nro 99/1963 (zákon č. 99/1963 Zb., Občiansky súdny poriadok), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasian tosiseikkoihin (jäljempänä siviiliprosessilaki), 93 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1) Väliintulijaksi tukemaan kantajan tai vastaajan vaatimuksia voidaan hyväksyä henkilö, jolla on oikeudellinen intressi oikeudenkäynnissä – –.

2) Väliintulijaksi tukemaan kantajan tai vastaajan vaatimuksia voidaan hyväksyä myös oikeushenkilö, jonka toiminnalla pyritään turvaamaan oikeuksia erityisen säännöksen nojalla.

3) Tämä henkilö hyväksytään väliintulijaksi omasta aloitteestaan tai asianosaisen hakemuksesta, jonka tuomioistuin välittää edelleen. Tuomioistuin ratkaisee väliintulon hyväksyttävyyden vain, jos sille on tehty väliintulohakemus.

4) Väliintulijalla on oikeudenkäynnissä samat oikeudet ja velvollisuudet kuin oikeudenkäynnin asianosaisella. Se toimii kuitenkin vain omissa nimissään. Jos sen toimet ovat ristiriidassa sen asianosaisen toimien kanssa, jota se tukee, tuomioistuin arvioi niitä tutkittuaan kaikki olosuhteet."

16 Siviiliprosessilain 172 §:n sanamuoto on seuraava:

"1) Tuomari voi antaa maksamismääräyksen myös ilman kantajan nimenomaista vaatimusta ja vastaajaa kuulematta, jos kannekirjelmässä on vedottu oikeuteen saada maksu saatavasta, joka perustuu kantajan esittämiin olosuhteisiin. Maksamismääräyksessä vastaaja velvoitetaan maksamaan kantajalle 15 päivän kuluessa maksun vaatimisesta kyseinen määrä oikeudenkäyntikuluineen tai vastustamaan määräystä tässä määräajassa tuomioistuimessa, joka on antanut maksamismääräyksen. Maksamismääräyksen vastustamisen sisältö on perusteltava aineellisesti. – –

– –

3) Jos tuomioistuin ei anna maksamismääräystä, se määrää suullisesta käsittelystä.

– –

7) Jos kannekirjelmässä vedotaan oikeuteen, joka on osittain selvästi lainvastainen, tuomioistuin antaa maksamismääräyksen kantajan suostumuksella vain siltä osin, kuin se ei ole mainitulla tavalla lainvastainen; tämän suostumuksen antamisen jälkeen oikeudenkäynnin kohteena on vain tämä kanteen osa, eikä tuomioistuin lausu siitä muilta osin. Oikeudenkäynnin kohteena on edelleen, myös maksamismääräyksen antamisen jälkeen, se kannekirjelmän osa, josta tuomioistuin on lausunut antamalla maksamismääräyksen; tätä säännöstä sovelletaan myös silloin, kun määräystä on vastustettu.

– –

9) Kun tietyn rahasumman maksamista vaaditaan kuluttajasopimuksen perusteella ja kun vastaaja on kuluttaja, tuomioistuin ei anna maksamismääräystä, jos sopimus sisältää kohtuuttomia ehtoja."

17 Kulutusluottolain nro 258/2001, jota sovelletaan pääasian tosiseikkoihin, 4 §:n 2 momentin g kohdan, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa, mukaan kulutusluottosopimusta, jossa ei mainita todellista kokonaisvuosikorkoa (jäljempänä todellinen vuosikorko), on pidettävä korottomana ja kuluttomana.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

18 Ján Danko allekirjoitti 24.10.2005 Všeobecná úverová banka a.s. -nimisessä pankissa jatkuvan kulutusluottosopimuksen, jonka määrä oli 30 000 Slovakian korunaa (SKK) (noin 995 euroa). Tämän jälkeen lainanantaja luovutti mainittuun sopimukseen perustuvan saatavansa EOS:lle, joka on perintää harjoittava yhtiö.

19 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasiassa kyseessä olevassa sopimuksessa ei ilmoiteta todellista vuosikorkoa ja että se sisältää vain todellisen vuosikoron matemaattisen laskentakaavan, johon ei ole liitetty laskutoimituksen edellyttämiä tietoja.

20 Vedoten siihen, että lainanottaja on rikkonut mainittua sopimusta, EOS nosti Okresný súd Humennéssa (Humennén piirioikeus, Slovakia) kanteen, jossa vaadittiin 1 123,12 euron maksamista 9,5 prosentin viivästyskorkoineen. Se vaati maksamismääräyksen antamista tältä osin siviiliprosessilain 172 §:n 1 momentin mukaisesti, ja tälle summaariselle menettelylle on luonteenomaista se, että aineellinen päätös tehdään ilman suullista käsittelyä, ilman näytön vastaanottamista ja pelkästään kantajan väitteiden perusteella.

21 Okresný súd Humenné antoi 24.8.2012 vaaditun maksamismääräyksen. Tätä määräystä ei antanut tuomari vaan virkamies. Kyseinen tuomioistuin ei ottanut huomioon sitä, että pääasiassa kyseessä olevassa luottosopimuksessa ei mainittu todellista vuosikorkoa, eikä se tutkinut tämän sopimuksen ehtojen mahdollista kohtuuttomuutta.

22 Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, slovakialainen kuluttajansuojajärjestö (jäljempänä HOOS), joka tukee väliintulijana Dankoa ja Dankováa, vastusti maksamismääräystä.

23 Okresný súd Humenné hylkäsi 17.1.2013 tekemällään määräyksellä mainitun vastustuksen sillä perusteella, että koska kuluttaja ei itse ollut vastustanut maksamismääräystä, edellytykset HOOS:n väliintulolle menettelyyn eivät täyttyneet.

24 Krajský súd v Prešove (Prešovin alueellinen tuomioistuin, Slovakia), joka käsitteli HOOS:n valituksen, kumosi 30.9.2013 antamallaan määräyksellä edellisessä kohdassa mainitun määräyksen ja määräsi Okresný súd Humennén järjestämään suullisen käsittelyn, ottamaan vastaan näyttöä ja tutkimaan asian uudelleen aineellisesti tutkittuaan pääasiassa kyseessä olevan luottosopimuksen sopimuslausekkeita. Krajský súd v Prešove hyväksyi HOOS:n vastustuksen sillä perusteella, että sillä oli samat oikeudet kuin lainanottajalla, joka on kuluttaja, ja totesi, ettei pääasiaa voida käsitellä summaarisessa menettelyssä, koska siinä ei järjestetä suullista käsittelyä eikä vastaanoteta todisteita.

25 Generálny prokurátor (Slovakia) teki Krajský súd v Prešoven määräyksestä ylimääräisen kassaatiovalituksen Najvyšší súdille (ylin tuomioistuin, Slovakia).

26 Najvyšší súd kumosi 10.3.2015 antamallaan määräyksellä Krajský súd v Prešovin määräyksen ja palautti asian kyseiseen tuomioistuimeen. Najvyšší súd totesi, että kuluttajansuojajärjestön väliintulo voi täyttää tarkoituksensa vasta riita-asian syntymisen jälkeen eli vasta siitä hetkestä alkaen, jona kuluttaja vastustaa maksamismääräystä.

27 Krajský súd v Prešove kysyy, onko kansallinen lainsäädäntö unionin oikeuteen sisältyvän vastaavuusperiaatteen mukainen niiden edellytysten osalta, joilla kuluttajansuojayhdistys voi osallistua menettelyyn väliintulijana tukeakseen kuluttajan etua, kun otetaan huomioon Slovakian oikeuden yleiset säännöt väliintulosta tukemaan vastaajan etua.

28 Tältä osin ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin toteaa, että jos riita-asiassa vastaajana oleva kuluttaja on Slovakian siviililain 53a artiklassa tarkoitetussa oikeudenkäynnissä, jonka tarkoituksena on lopettaa kohtuuttomien ehtojen käyttö elinkeinonharjoittajan kanssa tehdyissä sopimuksissa, tietämätön tai passiivinen tai hän ei ole tavoitettavissa, hänen oikeuksiaan ei puolusteta asianmukaisesti, jos maksamismääräyksen antamista koskevaa vaatimusta käsittelevän tuomioistuimen pitäisi luopua tutkimasta kyseisten ehtojen kohtuuttomuutta.

29 Slovakian oikeuden säännöksissä ei kuitenkaan sallita kuluttajansuojajärjestön väliintuloa menettelyyn kuluttajan edun tukemiseksi sikäli kuin näissä säännöksissä vaaditaan, että

– kuluttaja antaa kirjallisen suostumuksensa tällaiseen väliintuloon

– mainitun järjestön esittämät puolustusperusteet on hyväksynyt myös vastaajana oleva kuluttaja

– kuluttaja antaa suostumuksensa siihen, että tällainen järjestö voi hakea muutosta häntä koskevaan tuomioistuinratkaisuun.

30 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan pääasiassa sovellettiin Slovakian lainsäädäntöä epäedullisemmalla tavalla kuin tilanteessa, jossa ei ole kyse unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluvista seikoista, mikä on vastoin 27.2.2014 annettuun tuomioon Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2014:101, 46 kohta) perustuvaa oikeuskäytäntöä. Tilanteessa, joka ei kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan, riita-asia nimittäin syntyy päivänä, jona menettelyn vireille paneva asiakirja jätetään kansalliseen tuomioistuimeen, joten väliintulijalla on oikeus osallistua menettelyyn sen alusta alkaen.

31 Pääasiassa kyseessä olevan sopimuksen todellista vuosikorkoa koskevasta ehdosta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa lopuksi, että se ei ole avoin ja että se on hyvän tavan vastainen, minkä vuoksi pääasiassa kyseessä olevan luoton ei Slovakian lainsäädännön mukaan pitäisi aiheuttaa korkoja tai kuluja. Kyseisen tuomioistuimen mukaan tällainen seuraamus olisi oikeasuhteinen ja varoittava, kun otetaan huomioon unionin tuomioistuimen 9.11.2016 antamassaan tuomiossa Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842, 65 ja 69 kohta) asettamat vaatimukset.

32 Näissä olosuhteissa Krajský súd v Prešove on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko – kun otetaan huomioon [27.2.2014 annettu] tuomio Pohotovosť [(C-470/12, EU:C:2014:101)] ja [unionin tuomioistuimen kyseisen tuomion] 46 kohdassa tekemät toteamukset – sellainen lainsäädäntö ristiriidassa unionin oikeuden vastaavuusperiaatteen kanssa, jossa rinnastettaessa lailla suojatut edut ja kuluttajan oikeuksien suojaaminen kohtuuttomilta sopimusehdoilta ei yhtäältä sallita ilman vastaajana olevan kuluttajan suostumusta sitä, että oikeushenkilö, jonka toiminnan kohteena on kollektiivinen kuluttajien suojaaminen kohtuuttomilta sopimusehdoilta ja direktiivin [93/13] 7 artiklan 1 kohdan – sellaisena kuin se on pantu täytäntöön siviilikoodeksin 53a §:n 1 ja 2 momentissa – noudattaminen, osallistuu väliintulijana oikeudenkäyntiin sen alusta alkaen ja käyttää kuluttajan eduksi tehokkaasti oikeussuoja- ja puolustautumiskeinoja kyseisessä oikeudenkäynnissä hänen suojaamisekseen kohtuuttomien sopimusehtojen yleiseltä käytöltä, vaikka toisaalta väliintulija, jolla on intressi oikeudenkäynnin kohteena olevan aineellisen (varallisuus)oikeuden määrittelemiseen ja joka osallistuu oikeudenkäyntiin väliintulijana tukien vastaajan vaatimuksia, ei tarvitse suostumusta vastaajalta osallistuakseen oikeudenkäyntiin sen alusta alkaen ja käyttääkseen tehokkaasti puolustautumis- ja oikeussuojakeinoja sen vastaajan eduksi, jota hän väliintulijana tukee?

2) Onko – kun otetaan huomioon [30.4.2014 annettu tuomio Kásler ja Káslerné Rábai (C-26/13 EU:C:2014:282) ja 23.4.2015 annettu tuomio Van Hove (C-96/14, EU:C:2015:262)] – direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohdan ilmaisua ’ymmärrettävästi’ tulkittava siten, että sopimusehto voidaan katsoa laaditun ’muulla tavoin kuin ymmärrettävästi’ – sillä oikeudellisella seurauksella, että sen kohtuuttomuus tutkitaan viran puolesta tuomioistuimessa –, vaikka oikeudellinen järjestelmä (väline), josta tässä sopimusehdossa määrätään, on sellaisenaan monimutkainen, minkä vuoksi sen oikeudelliset seuraukset ovat keskivertokuluttajalle hankalasti ennustettavissa ja kyseisen ehdon ymmärtäminen edellyttää yleensä ammattimaista oikeusapua, jonka kustannukset ovat suhteettomat sen suorituksen arvoon nähden, jonka kuluttaja saa sopimuksen perusteella?

3) Onko – siinä tapauksessa, että tuomioistuin päättää kuluttajasopimukseen perustuvista oikeuksista, joihin on vedottu kuluttajaa vastaan tämän ollessa vastaajana, pelkästään kantajan lausumien perusteella antamalla maksamismääräyksen summaarisessa menettelyssä, eikä oikeudenkäynnissä sovelleta siviiliprosessilain 172 §:n 9 momentin säännöstä, jonka mukaan maksamismääräystä ei anneta, jos kuluttajasopimuksessa on kohtuuttomia ehtoja – unionin oikeuden kanssa ristiriidassa jäsenvaltion lainsäädäntö, jossa – kun tuomioistuin ei sovella siviiliprosessilain 172 §:n 9 momentista johtuvaa velvollisuutta ja kun otetaan huomioon lyhyt määräaika maksamismääräyksen vastustamiselle ja mahdollinen mahdottomuus ottaa kuluttajaan yhteyttä – ei

sallita sitä, että kuluttajansuojajärjestö, jolla on asiavaltuus ja toimivalta tavoitella direktiivin [93/13] 7 artiklan 1 kohdan, sellaisena kuin kyseinen säännös on pantu täytäntöön siviililain 53a §:n 1 ja 2 momentilla, mukaista päämäärää, käyttää tehokkaalla tavalla ilman kuluttajan suostumusta (mutta ilman kuluttajan nimenomaista vastustusta) ainoaa mahdollisuutta puolustaa kuluttajaa eli vastustaa maksamismääräystä?

4) Voidaanko vastattaessa toiseen ja kolmanteen kysymykseen pitää merkityksellisenä seikkana sitä, että kuluttajalle ei tunnusteta oikeusjärjestyksessä oikeutta pakolliseen oikeusapuun ja että hänen asiantuntemattomuutensa ilman häntä edustavaa oikeudenkäyntiavustajaa merkitsee huomattavaa vaaraa siitä, että hän ei havaitse sopimusehtojen kohtuuttomuutta eikä myöskään toimi siten, että kuluttajansuojajärjestön – jolla on asiavaltuus ja toimivalta tavoitella direktiivin [93/13] 7 artiklan 1 kohdan, sellaisena kuin kyseinen säännös on pantu täytäntöön siviililain 53a §:n 1 ja 2 momentilla, mukaista päämäärää – olisi mahdollista osallistua oikeudenkäyntiin väliintulijana hänen tukemisekseen?

5) Onko tällainen maksamismääräyksen antamista summaarisessa menettelyssä koskeva lainsäädäntö (siviiliprosessilain 172 §:n 1 momentti ja sitä seuraavat momentit) ristiriidassa unionin oikeuden ja erityisesti sen vaatimuksen kanssa, että asian kaikkia olosuhteita on arvioitava direktiivin [93/13] 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti, kun kyseisessä lainsäädännössä sallitaan se, että 1) elinkeinonharjoittajalle myönnetään tuomiolle annettavin vaikutuksin oikeus rahamääräiseen suoritukseen 2) summaarisessa menettelyssä 3) tuomioistuimen hallintovirkamiehen toimesta 4) pelkästään elinkeinonharjoittajan lausumien perusteella ja siten 5) ilman näytön vastaanottamista tilanteessa, jossa 6) kuluttajaa ei edusta lainkäytön ammattilainen 7) eikä hänen puolustustaan voi ilman hänen suostumustaan hoitaa tehokkaasti kuluttajansuojajärjestö, jolla on asiavaltuus ja toimivalta tavoitella direktiivin [93/13] 7 artiklan 1 kohdan mukaista päämäärää, sellaisena kuin kyseinen säännös on pantu täytäntöön siviililain 53a §:n 1 ja 2 momentilla?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

33 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiiviä 93/13 tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan kuluttajansuojajärjestö ei voi osallistua kuluttajan etua tukeakseen väliintulijana yksittäistä kuluttajaa koskevaan maksamismääräysmenettelyyn ja vastustaa tällaista määräystä, kun mainittu kuluttaja ei ole riitauttanut sitä.

34 Tältä osin on todettava, että jäsenvaltiot velvoitetaan direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohdassa varmistamaan, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi kuluttajasopimuksissa. Direktiivin 7 artiklan 2 kohdasta ilmenee, että kyseisiin keinoihin kuuluu henkilöiden ja järjestöjen, joilla on legitiimi intressi suojella kuluttajia, mahdollisuus saattaa asia käsiteltäväksi tuomioistuimessa, jotta ratkaistaisiin, ovatko yleiseen käyttöön laaditut sopimusehdot luonteeltaan kohtuuttomia, ja saataisiin ne tarvittaessa kielletyiksi (tuomio 27.2.2014, Pohotovosť, C-470/12, EU:C:2014:101, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

35 Direktiivissä 93/13 tai sitä seuranneissa direktiiveissä, jotka täydentävät kuluttajansuojaa koskevaa säännöskokonaisuutta, ei kuitenkaan ole säännöstä roolista, joka voidaan antaa tai on annettava kuluttajansuojajärjestöille kuluttajaa koskevissa yksittäisissä riita-asioissa. Direktiivissä 93/13 ei siten säädetä siitä, pitäisikö tällaisilla järjestöillä olla oikeus väliintuloon kuluttajan tueksi tällaisissa yksittäisissä riita-asioissa (ks. vastaavasti tuomio 27.2.2014, Pohotovosť, C-470/12, EU:C:2014:101, 45 kohta).

36 Koska ei ole olemassa unionin lainsäädäntöä kuluttajansuojajärjestöjen oikeudesta olla väliintulijana kuluttajia koskevissa yksittäisissä riita-asioissa, kunkin jäsenvaltion asiana on sisäisessä oikeusjärjestyksessään antaa tällaiset säännöt menettelyllistä itsemääräämisoikeutta koskevan periaatteen nojalla, kunhan ne eivät ole epäedullisempia kuin samankaltaisia kansallisen oikeuden piiriin kuuluvia tilanteita koskevat säännöt (vastaavuusperiaate) eikä niillä tehdä unionin oikeudessa annettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (tehokkuusperiaate) (ks. vastaavasti tuomio 27.2.2014, Pohotovosť, C-470/12, EU:C:2014:101, 46 kohta).

37 Siltä osin kuin ensimmäiseksi on kyse vastaavuusperiaatteesta, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä kuluttajansuojajärjestön mahdollisuudelle tulla hyväksytyksi väliintulijaksi asetetut edellytykset ovat suotuisammat silloin, kun kanne on nostettu pelkästään kansallisen oikeuden perusteella, kuin silloin, kun se on nostettu unionin oikeuden perusteella. Vaikka nimittäin asiassa, joka ei sisällä unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluvia seikkoja, riita-asia syntyy kansallisen lainsäädännön mukaan sinä päivänä, jona menettelyn vireille paneva asiakirja jätetään tuomioistuimeen, joten väliintulija voi osallistua oikeudenkäyntiin sen alusta alkaen, vaikuttaa sitä vastoin siltä, että pääasiassa, joka kuuluu unionin oikeuden soveltamisalaan, riita-asia syntyy vasta sillä hetkellä, jona kuluttaja vastustaa maksamismääräystä, joten kuluttajansuojajärjestö voisi tulla väliintulijaksi vasta vastustamisesta alkaen.

38 Tästä on todettava, että vastaavuusperiaatteen noudattaminen edellyttää kansallisten sääntöjen erotuksetonta soveltamista unionin oikeuteen perustuviin menettelyihin ja kansalliseen oikeuteen perustuviin menettelyihin (ks. vastaavasti tuomio 20.10.2016, Danqua, C-429/15, EU:C:2016:789, 30 kohta).

39 Näin ollen tätä periaatetta on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa asetetaan kuluttajansuojajärjestöjen väliintulolle unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluvissa asioissa epäedullisempia edellytyksiä kuin ne edellytykset, joita sovelletaan yksinomaan kansallisen oikeuden alaan kuuluvissa riita-asioissa.

40 Vaikka Slovakian hallitus toteaa kirjallisissa huomautuksissaan, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen nimeämien kansallisten sääntöjen erilainen soveltaminen ei perustu siihen, liittyykö riita unionin oikeuteen vai ei, vaan kyseisten menettelyjen erilaiseen luonteeseen, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen, jolla on välitön tuntemus oikeussuojakeinoja koskevista menettelysäännöistä sen kansallisessa oikeusjärjestyksessä, on kuitenkin tarkastettava vastaavuusperiaatteen noudattaminen siinä vireillä olevassa asiassa analysoimalla kyseisiä oikeussuojakeinoja niiden kohteen, perusteen ja olennaisten osatekijöiden perusteella.

41 Toiseksi on todettava tehokkuusperiaatteesta, että unionin tuomioistuin on jo todennut, että kieltäytyminen hyväksymästä kuluttajansuojajärjestön väliintuloa kuluttajaa koskevassa menettelyssä ei vaikuta tämän järjestön oikeuteen käyttää tehokkaita oikeussuojakeinoja tuomioistuimessa puolustaakseen tällaisen järjestön ominaisuudessa sille tunnustettuja oikeuksia, jotka käsittävät erityisesti sen direktiivin 93/13 7 artiklan 2 kohtaan perustuvat ryhmäkannetta koskevat oikeudet. Lisäksi on lisättävä, että pääasiassa kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön mukaan yhdistys voi kuluttajalta saamansa valtuutuksen perusteella edustaa häntä suoraan kaikissa menettelyissä, mukaan lukien täytäntöönpanomenettelyssä (ks. vastaavasti tuomio 27.2.2014, Pohotovosť, C-470/12, EU:C:2014:101, 54 ja 55 kohta).

42 Tässä tilanteessa ei vaikuta siltä, että pääasiassa kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö olisi tehokkuusperiaatteen vastainen siltä osin kuin se koskee kuluttajansuojajärjestöjen oikeutta osallistua väliintulijana kuluttajia koskeviin oikeudenkäynteihin sellaisessa tilanteessa, josta on kyse pääasiassa.

43 Kaiken edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiiviä 93/13, luettuna yhdessä vastaavuusperiaatteen kanssa, on tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa ei anneta kuluttajansuojajärjestölle mahdollisuutta osallistua väliintulijana kuluttajan etua ajaakseen yksittäistä kuluttajaa koskevaan maksamismääräysmenettelyyn ja vastustaa tällaista määräystä, kun mainittu kuluttaja ei ole riitauttanut sitä, jos mainitussa lainsäädännössä asetetaan kuluttajansuojajärjestöjen väliintulolle unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluvissa asioissa tosiasiallisesti epäedullisempia edellytyksiä kuin ne edellytykset, joita sovelletaan yksinomaan kansallisen oikeuden alaan kuuluvissa riita-asioissa, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava.

Kolmas, neljäs ja viides kysymys

44 Kolmannella, neljännellä ja viidennellä kysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiiviä 93/13 tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa kuluttajaa koskevan maksamismääräyksen antamisen osalta tosin edellytetään elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehdyn sopimuksen ehtojen kohtuuttomuuden valvontaa mutta yhtäältä annetaan tuomioistuimen hallintovirkamiehelle, joka ei ole tuomari, toimivalta antaa maksamismääräys ja toisaalta rajoitetaan määräaika vastustamisen esittämiselle 15 päivään ja vaaditaan, että vastustaminen perustellaan aineellisesti.

45 Täältä osin on muistettava, että direktiivillä tavoitellun oikeuksien suojan tehokkuus voidaan taata vain sillä edellytyksellä, että kansallisessa prosessuaalisessa järjestelmässä säädetään maksamismääräyksen antamismenettelyssä tai maksamismääräyksen täytäntöönpanomenettelyssä siitä, että tuomari tarkastaa viran puolesta, sisältyykö kyseiseen sopimukseen mahdollisesti kohtuuttomia ehtoja (ks. vastaavasti tuomio 18.2.2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, 45 ja 46 kohta).

46 Siinä tapauksessa, ettei ole säädetty, että tuomari tarkastaa viran puolesta kyseisen sopimuksen sisältämien ehtojen mahdollisen kohtuuttomuuden maksamismääräyksen täytäntöönpanovaiheessa, kansallisen lainsäädännön on katsottava aiheuttavan vahinkoa direktiivissä 93/13 säädetyn suojan tehokkuudelle, jos siinä ei säädetä tällaisesta tarkastuksesta määräyksen antamisvaiheessa tai jos tällaisesta tarkastuksesta on säädetty pelkästään annetun maksamismääräyksen vastustamisvaiheessa, jos on olemassa vähäistä suurempi vaara siitä, ettei kyseinen kuluttaja vastusta määräystä edellytetyllä tavalla siksi, että tätä tarkoitusta varten varattu määräaika on huomattavan lyhyt, tai kun otetaan huomioon oikeudenkäynnistä aiheutuvien kustannusten suuruus verrattuna riidanalaisen saatavan suuruuteen tai koska kansallisessa lainsäädännössä ei säädetä velvoitteesta toimittaa hänelle kaikkia tarpeellisia tietoja, jotta hän voi määrittää oikeuksiensa laajuuden (ks. analogisesti tuomio 14.6.2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, 54 kohta ja tuomio 18.2.2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, 52 kohta).

47 Käsiteltävänä olevassa asiassa siviiliprosessilain 172 §:n 9 momentissa säädetään, että kun vedotaan oikeuteen saada tietty rahasumma kuluttajasopimuksen perusteella ja kun vastaaja on kuluttaja, tuomari ei anna maksamismääräystä, jos sopimus sisältää kohtuuttomia ehtoja.

48 Ennakkoratkaisupyynnössä todetaan, että kansallisessa lainsäädännössä annetaan toimivalta antaa maksamismääräyksiä tuomioistuimen virkamiehelle, jolla ei ole tuomarin asemaa.

49 Tältä osin on todettava, että direktiivin 93/13 tehokkaan vaikutuksen säilyttäminen on esteenä sille, että kansallisessa lainsäädännössä sallitaan maksamismääräyksen antaminen ilman, että kuluttaja voisi missään menettelyn vaiheessa saada takeita siitä, että tuomari tarkastaa, ettei kyseinen sopimus sisällä kohtuuttomia ehtoja (ks. vastaavasti tuomio 18.2.2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, 45 kohta).

50 Näin ollen se seikka, että kansallisessa lainsäädännössä annetaan toimivalta antaa maksamismääräyksiä virkamiehelle, jolla ei ole tuomarin asemaa, ei vaaranna direktiivin 93/13 tehokkaan vaikutuksen säilyttämistä, jos siinä säädetään, että tuomari tarkastaa maksamismääräyksen täytäntöönpanovaiheessa tai jos määräystä on vastustettu, ettei kyseiseen sopimukseen sisälly kohtuuttomia ehtoja.

51 Kuten edellä 46 kohdassa on muistutettu, tällainen valvonta pelkästään vastustamisvaiheessa voi säilyttää direktiivin 93/13 tehokkaan vaikutuksen vain, jos kuluttajat eivät pidättäydy tällaisesta vastustamisesta.

52 Pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä säädetään kuitenkin vain 15 päivän määräajasta, jonka kuluessa kuluttaja voi vastustaa maksamismääräystä, ja siinä vaaditaan lisäksi, että kuluttaja perustelee vastustamisensa aineellisesti.

53 Näin ollen tällainen lainsäädäntö aiheuttaa huomattavan vaaran siitä, ettei kyseinen kuluttaja vastusta määräystä ja ettei tuomari tämän vuoksi voi valvoa viran puolesta sitä, ettei kyseinen sopimus sisällä kohtuuttomia ehtoja.

54 Edellä esitetyillä perusteilla kolmanteen, neljänteen ja viidenteen kysymykseen on vastattava, että direktiiviä 93/13 on tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa säädetään kuluttajaa koskevan maksamismääräyksen antamisvaiheessa elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehdyn sopimuksen kohtuuttomien ehtojen tarkastamisesta ja yhtäältä annetaan tuomioistuimen hallinnolliselle virkamiehelle, jolla ei ole tuomarin asemaa, toimivalta antaa maksamismääräys ja toisaalta säädetään 15 päivän määräajasta määräyksen vastustamiselle ja vaaditaan, että vastustaminen perustellaan aineellisesti, jos tällaisesta viran puolesta tehtävästä tarkastuksesta ei ole säädetty mainitun määräyksen täytäntöönpanovaiheessa, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava.

Toinen kysymys

Tutkittavaksi ottaminen

55 Kirjallisissa huomautuksissaan Slovakian hallitus väittää, että tämä kysymys on hypoteettinen, koska se, että ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tunnustaisi HOOS:n asiavaltuuden, johtaisi Okresný súd Humennén 17.1.2013 antaman määräyksen kumoamiseen ja asian palauttamiseen sen käsiteltäväksi. Näin ollen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei lausuisi kyseisen sopimusehdon kohtuuttomuudesta.

56 Tässä yhteydessä on muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämillä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen tai jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 21.9.2017, Malta Dental Technologists Association ja Reynaud, C-125/16, EU:C:2017:707, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

57 Näin ollen kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää, missä käsittelyn vaiheessa sen on syytä esittää ennakkoratkaisukysymys unionin tuomioistuimelle (tuomio 21.9.2017, Malta Dental Technologists Association ja Reynaud, C-125/16, EU:C:2017:707, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

58 Tämän oikeuskäytännön valossa ja kun otetaan huomioon vastaus ensimmäiseen, kolmanteen, neljänteen ja viidenteen kysymykseen, on todettava, että toinen kysymys on otettava tutkittavaksi.

Asiakysymys

59 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään lähinnä, onko direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että luoton kustannuksiin liittyvä kulutusluottosopimuksen ehto on katsottava laadituksi selkeästi ja ymmärrettävästi tässä säännöksessä tarkoitetulla tavalla, kun sopimuksessa yhtäältä ei mainita todellista vuosikorkoa ja se sisältää vain todellisen vuosikoron matemaattisen laskentakaavan, johon ei ole liitetty laskutoimituksen edellyttämiä tietoja ja toisaalta ei ilmoiteta korkokantaa.

60 Aluksi on huomattava, että direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohdassa säädetään, että kuluttajasopimuksen ehtojen kohtuuttoman luonteen arviointi ei koske sopimuksen pääkohteen määrittelyä eikä hinnan ja korvauksen asianmukaisuutta suhteessa vastineena toimitettaviin palveluihin ja tavaroihin, jos ehdot on laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi.

61 Tältä osin unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että tämä sopimusehtojen avoimuuden vaatimus, josta muistutetaan myös direktiivin 93/13 5 artiklassa, ei voi rajoittua ainoastaan sopimusehtojen muodolliseen ja kieliopilliseen ymmärrettävyyteen, vaan koska kyseisellä direktiivillä toteutettu suojajärjestelmä perustuu ajatukseen siitä, että kuluttaja on elinkeinonharjoittajaan nähden heikompi osapuoli muun muassa tietojen puolesta, kyseisen direktiivin vaatimusta siitä, että sopimusehdot on laadittava selkeästi ja ymmärrettävästi, ja siten avoimuutta koskevaa vaatimusta on tulkittava laajasti (tuomio 20.9.2017, Andriciuc ym., C-186/16, EU:C:2017:703, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

62 Tästä seuraa, että kun määritetään, onko luottosopimuksen ehto, joka liittyy sopimuksen kustannuksiin ja tällä perusteella siis sen pääkohteeseen, laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi, on otettava huomioon kaikki unionin oikeuden säännökset, joissa asetetaan velvoitteita antaa tietoja kuluttajille ja joita sovelletaan kyseiseen sopimukseen.

63 Unionin tuomioistuin on jo todennut direktiivistä 87/102, että kun otetaan huomioon tällä direktiivillä tavoiteltu kuluttajien suojaaminen kohtuuttomilta luottoehdoilta ja sen mahdollistaminen, että he ovat täysin tietoisia hyväksymänsä sopimuksen tulevan täytäntöönpanon ehdoista, luotonsaajan on saatava mainitun direktiivin 4 artiklan mukaan sopimuksen tekemisen aikaan tietoonsa kaikki sellaiset seikat, joilla saattaa olla vaikutusta hänen sitoumuksensa ulottuvuuteen (tuomio 9.7.2015, Bucura, C-348/14, ei julkaistu, EU:C:2015:447, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

64 Direktiivin 87/102 4 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaan luottosopimus on tehtävä kirjallisesti ja tässä kirjallisessa sopimuksessa on mainittava todellinen vuosikorko ja ehdot, joiden nojalla sitä voidaan muuttaa. Tämän direktiivin 1 a artiklassa vahvistetaan todellisen vuosikoron laskentatapa, ja sen 4 kohdan a alakohdassa täsmennetään, että vuosikorko on laskettava, ”kun luottosopimus tehdään”. Luoton kokonaiskustannusten ilmoittaminen kuluttajalle siten, että korkokanta on laskettu yhden ainoan matemaattisen kaavan mukaisesti, on siis oleellisen tärkeää (ks. vastaavasti määräys 16.11.2010, Pohotovosť, C-76/10, EU:C:2010:685, 69 ja 70 kohta).

65 Näin ollen se, että luottosopimuksessa ei mainita todellista vuosikorkoa, voi olla ratkaiseva tekijä, kun kyseinen kansallinen tuomioistuin arvioi, onko luotosta aiheutuvia kustannuksia koskeva tämän sopimuksen ehto laadittu direktiivin 93/13 4 artiklassa tarkoitetulla tavalla selkeästi ja ymmärrettävästi. Jos näin ei ole, kyseinen kansallinen tuomioistuin voi arvioida tällaisen sopimusehdon kohtuuttomuutta tämän direktiivin 3 artiklassa tarkoitetulla tavalla (ks. vastaavasti määräys 16.11.2010, Pohotovosť, C-76/10, EU:C:2010:685, 71 ja 72 kohta).

66 On lisättävä, että tilanteeseen, jossa todellista vuosikorkoa ei ilmoiteta luottosopimuksessa, on rinnastettava tilanne, jossa kyseinen sopimus sisältää pääasiassa kyseessä olevalla tavalla vain todellisen vuosikoron matemaattisen laskentakaavan, johon ei ole liitetty laskutoimituksen edellyttämiä tietoja.

67 Tällaisessa tilanteessa kuluttajan ei voida katsoa olevan täysin tietoinen sopimuksen täytäntöönpanoehdoista sen allekirjoittamishetkellä eikä näin ollen kaikista seikoista, jotka voivat vaikuttaa hänen sitoumuksensa laajuuteen.

68 Edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että jos kulutusluottosopimuksessa yhtäältä ei mainita todellista vuosikorkoa ja se sisältää vain todellisen vuosikoron matemaattisen laskentakaavan, johon ei ole liitetty laskutoimituksen edellyttämiä tietoja, ja toisaalta ei ilmoiteta korkokantaa, tämä seikka on ratkaiseva tekijä, kun kansallinen tuomioistuin arvioi, onko mainitun sopimuksen luottokustannuksia koskeva ehto laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi kyseisessä säännöksessä tarkoitetulla tavalla.

Oikeudenkäyntikulut

69 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annettua neuvoston direktiiviä 93/13/ETY, luettuna yhdessä vastaavuusperiaatteen kanssa, on tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa ei anneta kuluttajansuojajärjestölle mahdollisuutta osallistua väliintulijana kuluttajan etua ajaakseen yksittäistä kuluttajaa koskevaan maksamismääräysmenettelyyn ja vastustaa tällaista määräystä, kun mainittu kuluttaja ei ole riitauttanut sitä, jos mainitussa lainsäädännössä asetetaan kuluttajansuojajärjestöjen väliintulolle unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluvissa asioissa tosiasiallisesti epäedullisempia edellytyksiä kuin ne edellytykset, joita sovelletaan yksinomaan kansallisen oikeuden alaan kuuluvissa riita-asioissa, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava.**

2) **Direktiiviä 93/13 on tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa säädetään kuluttajaa koskevan maksamismääräyksen antamisvaiheessa elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehdyn sopimuksen kohtuuttomien ehtojen tarkastamisesta ja yhtäältä annetaan tuomioistuimen hallinnolliselle virkamiehelle, jolla ei ole tuomarin asemaa, toimivalta antaa maksamismääräys, ja toisaalta säädetään 15 päivän määräajasta määräyksen vastustamiselle ja vaaditaan, että vastustaminen perustellaan aineellisesti, jos tällaisesta viran puolesta tehtävästä tarkastuksesta ei ole säädetty mainitun määräyksen täytäntöönpanovaiheessa, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava.**

3) **Direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että jos kulutusluottosopimuksessa yhtäältä ei mainita todellista vuosikorkoa ja se sisältää vain todellisen vuosikoron matemaattisen laskentakaavan, johon ei ole liitetty laskutoimituksen edellyttämiä tietoja, ja toisaalta ei ilmoiteta korkokantaa, tämä seikka on ratkaiseva tekijä, kun kansallinen tuomioistuin arvioi, onko mainitun sopimuksen luottokustannuksia koskeva ehto laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi kyseisessä säännöksessä tarkoitetulla tavalla.**

Allekirjoitukset